

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

HYVÄ KÄYTÄNTÖ

YHTEISÖTAIDE

Avainsanat: yhteisöllisyys, osallisuus, asukkaat, kaupunginosa, yhteistyö, toimintavinkki, asukastoiminta

Kenelle: kaupungin kulttuuritoimelle, taidemuseoille, järjestöille

Tavoite

Edistää taiteen keinoin yhteisöllisyyttä tietyllä alueella tai tietyn ryhmän keskuudessa. Tarjota asukkaille mahdollisuus ilmaista näkemyksiään valituista teemoista.

Hyvä käytäntö pähkinänkuoressa

Asukkailta kerätään taiteen keinoin ajatuksia, ideoita, toiveita tai pelkoja liittyen yhteiseen teemaan, esimerkiksi omaan asuinalueeseen. Menetelminä voivat olla esimerkiksi kirjoitukset, valokuvat tai piirrookset.

Toteuttaminen

Projektin toteuttaminen alueen toimijoiden yhteistyönä on usein hedelmällisintä. Taiteellisesta toteutuksesta voi vastata taidemuseo, kaupungin kulttuuritoimi tai yksittäinen taiteilija, mutta aloite ja ideointiapua voi tulla miltä tahansa alueen toimijalta. Taideprojektin yhteisestä tavoitteesta sovitaan eri toimijoiden kesken ja päätetään, mille kohderyhmälle projekti on suunnattu. Kohderyhmänä voivat olla joko alueen asukkaat yleisesti, tai jo olemassa olevat yhteisöt ja ryhmät. Mikäli toteutus päätetään hoitaa työpajoissa, mainostetaan työpajoja hyvissä ajoin kohderyhmille. Yhteisötaideprojekti voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että kukin ryhmä jatkaa omassa työpajassaan edellisen ryhmän tuotosten työstämistä, tai kukin ryhmä tuottaa oman osasensa yhteiseen taideteokseen. Työtavasta riippumatta eri ryhmien tuotosten koonti yhteiseksi taideteokseksi vaatii koordinoivan tahon, joka voi olla työpajoista vastaava taiteilija. Viimeistelyä ja yhteenvettoa varten voidaan järjestää myös oma työpaja.

Valmis taideteos esitellään kaikille avoimessa tilaisuudessa, jossa sekä työn tekoon osallistuneet asukkaat että muut kiinnostuneet pääsevät näkemään yhteisen taideteoksen. Taideteoksen aiheesta riippuen kannattaa tuotosta esitellä myös kaupungin päättäjille, sillä asukkaiden näkemykset saattavat tarjota hyödyllistä tietoa esimerkiksi kaupunkisuunnitteluun tai palveluiden järjestämiseen.

Paikallisista järjestöistä ja yhdistyksistä saattaa löytyä sopivia taideteoksen tekoon osallistuvia ryhmiä, ja paikallisia kontakteja kannattaa käyttää osallistujatahojen kartoittamiseen. Paikalliset toimijat voivat myös vastata taideteoksen teemojen valinnasta ja pohtia millaisia asioita työllä halutaan kuvata tai millaisista aiheista halutaan kerätä asukkaiden näkemyksiä.

4V-hanke
Välitä, Vaikuta, Viihdy, Voi hyvin

HYVÄ KÄYTÄNTÖ

YHTEISÖTAIDE

Resurssit

Taiteilijan vetämien työpajojen palkkakustannukset ovat suurin yksittäinen menoerä, elleivät ne sisälly hänen perustyöhönsä. Muiden suunnittelu- ja avustustahojen osallistuminen ei todennäköisesti vaadi muita resursseja kuin työaika. Suunnittelupalavereja tarvitaan muutamia. Työpajat voivat olla kestoaltaan esimerkiksi kahden tunnin mittaisia. Lisäksi tarvitaan niiden suunnitteluun ja jälkityöstöön kuluva työaika. Niin ikään mainosten tekoon ja levittämiseen on varattava aikaa. Jos järjestetään erillinen julkaisu-ilaisuus, tarvitaan sopivat tilat sekä tarjoilut.

Kokemuksia

Espoon Suvelassa toteutettiin yhteisötaideprojekti *4V-hankkeen ja Helinä Rautavaaran museon yhteistyönä*. 4V-hanke teki aloitteen projektista, osallistui ideointiin ja kartoitti sopivia osallistujatahoja. Helinä Rautavaaran museon yhteistyötaiteilija vastasi työpajojen suunnittelusta ja toteutuksesta sekä koordinoi taideteoksen koostamista yhteen. Suvelassa järjestettiin neljä kohdennettua työpajaa erilaisille jo olemassa oleville ryhmille. Mukana oli mielenterveyskuntoutujia, maahanmuuttajanaisia, asunnottomia sekä syrjäytymisvaarassa olevia lapsia. Työpajoissa osallistujat piirsivät omia tuntejaan suurille paperiarkeille. Neljän ryhmäkohtaisen pajan jälkeen työstettiin kahdessa avoimessa työpajassa ryhmien töitä eteenpäin kokoamalla yhteen töissä toistuvia ja korostuvia asioita. Taiteilija vastasi työn lopullisesta yhteenvedosta. Valmis yhteisötaideteos esiteltiin Suvelan asukaspuistossa kaikille avoimessa brunssitilaisuudessa, jonne oli kutsuttu asukkaiden lisäksi myös esimerkiksi kaupungin virkamiehiä ja paikallisten järjestöjen ja muiden toimijoiden edustajia. Tilaisuudessa oli mahdollista tutustua taideteokseen ja sen syntyvaiheisiin, sekä osallistua sen tekemiseen itse. Lisäksi tarjolla oli pientä purtavaa, leikkejä lapsille sekä keskustelua alueesta ja siellä asumisesta.

Hyödyt kestävän kehityksen kannalta

Yhteisötaideteoksen työstäminen tähtää yhteisöllisyyteen sekä alueella että taideteoksen tekoon osallistuvien ryhmien sisällä. Taideteoksella voidaan tukea alueellista yhteishenkeä ja viihtyvyyttä. Taiteen keinoin voidaan myös tuoda esiin näkemyksiä sellaisilta tahoilta, joilla ei muuten välttämättä ole mahdollisuutta tai halua mielipiteidensä aktiiviseen ilmaisuun.

Yhteystiedot

Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskus Oy, Eija Koski